

Урок геометрії
11 клас
Смичинська ЗОШ І-ІІІ ступенів

Вчитель: Книр Лариса Володимирівна

2014 рік

Геометрія є пізнання всього існуючого

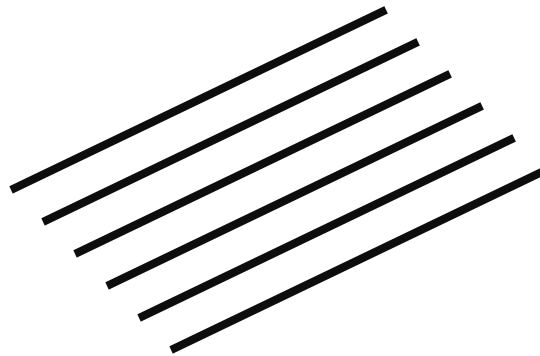
Платон

Запитання для повторення.

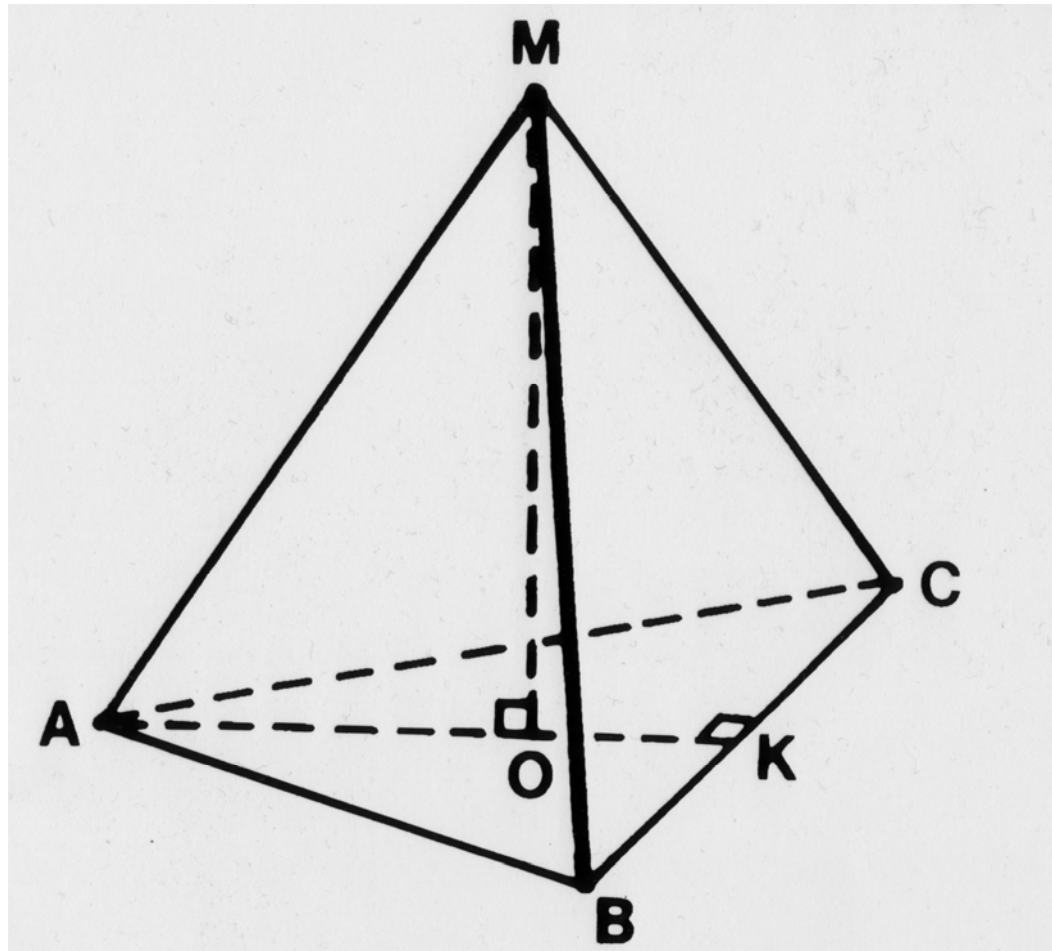
1. Яка фігура називається пірамідою?
2. Що собою представляє кожна бічна грань піраміди?
3. Чи може прямокутник бути гранню піраміди?
4. Скільки граней має шестикутна піраміда?
5. Скільки ребер в п'ятикутній піраміді?
6. Чи існує піраміда, в якій 33 ребра?
7. Чи існує піраміда, в якій 33 грані?
8. Який багатокутник лежить в її основі?
9. Що називається висотою піраміди?
10. Скільки висот можна провести в піраміді?

Завдання.

З шести однакових паличок скласти 4 однакові рівносторонні трикутники.

Правильна трикутна піраміда (тетраєдр)

Тема уроку: *Правильна піраміда.
Площа бічної поверхні
правильної піраміди.*

Мета уроку

*Формування понять: “правильна піраміда”,
“апофема правильної піраміди”; вивчення
властивостей і теореми про знаходження
бічної поверхні правильної піраміди.
Розвивати вміння розв’язувати задачі.*

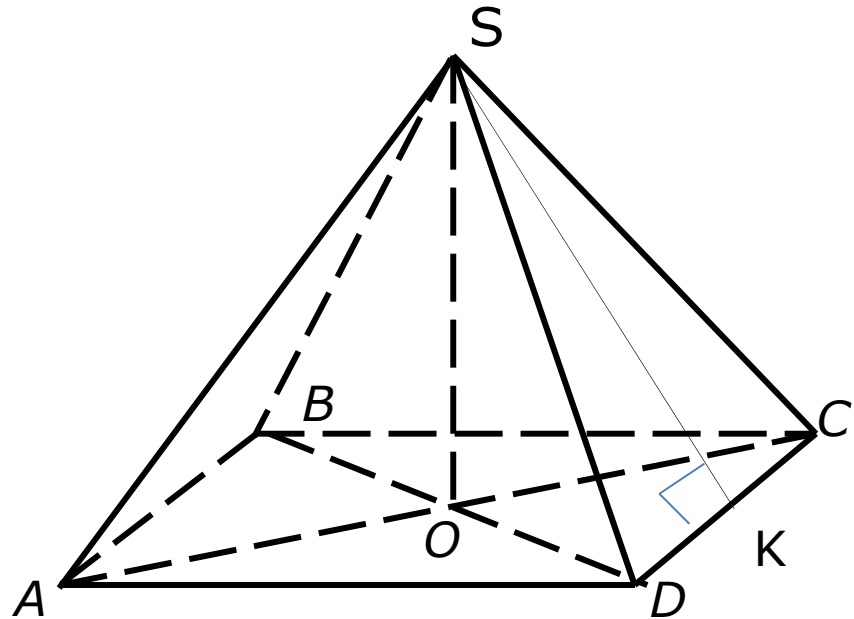

Правильною пірамідою називається
піраміда , в основі якої лежить
правильний многокутник, а основа
висоти піраміди збігається з центром
цього многокутника

Правильна піраміда

Піраміда називається правильною, якщо її основою є правильний многокутник, а основа висоти збігається з центром цього многокутника.

- Віссю правильної піраміди називається пряма, яка містить її висоту.
- У правильній піраміді бічні ребра рівні, отже, бічні грані – рівні рівнобедрені трикутники.
- Висота бічної грані правильної піраміди, проведена з її вершини, називається апофемою.

SABCD – піраміда

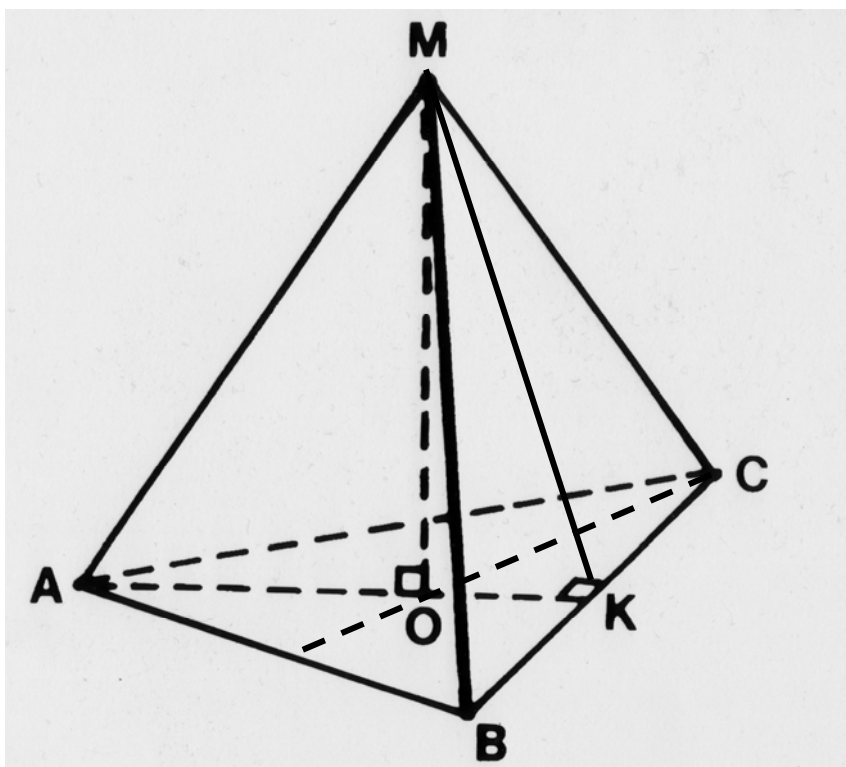
SA, SB, SC, SD – бічні ребра

ABCD – основа піраміди

SAD, SAB, SBC, SCD – бічні грані, SK – апофема.

SO – висота

Правильна трикутна піраміда

O – центр

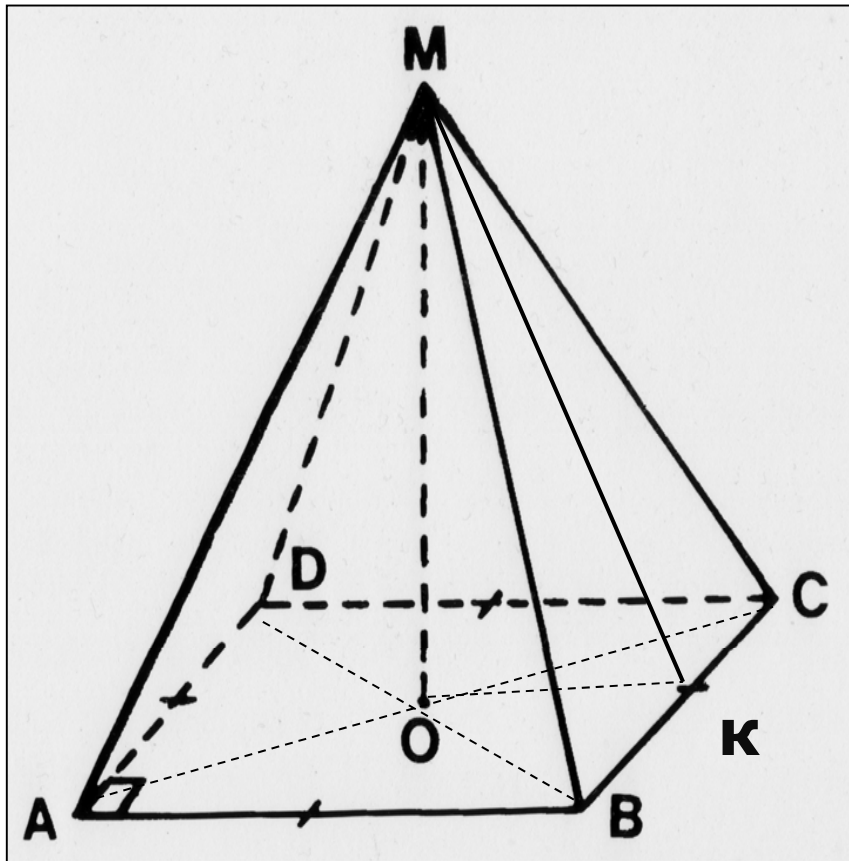
ОСНОВИ

МО – висота

піраміди

МК – апофема

Правильна чотирикутна піраміда

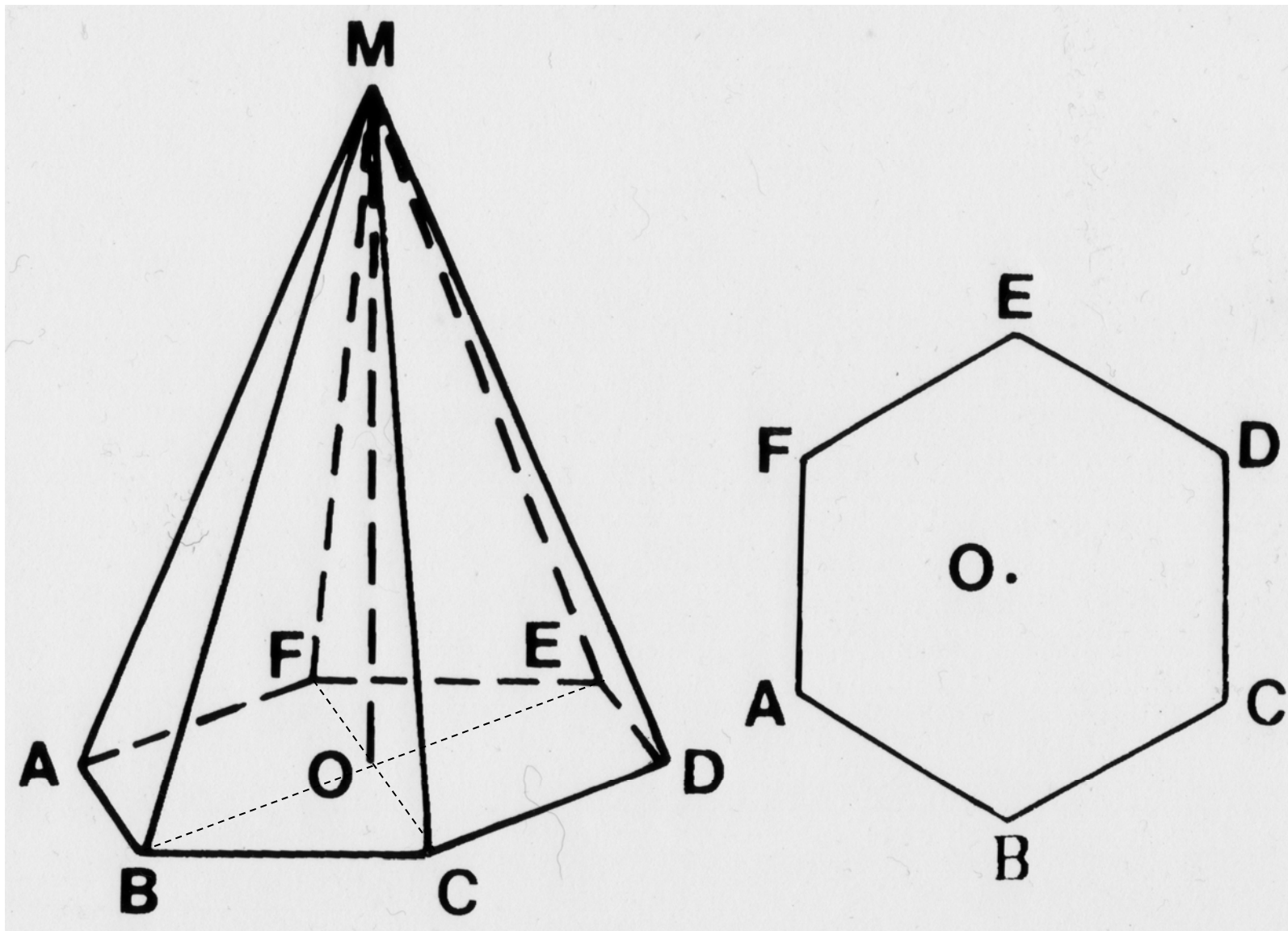

ABCD – квадрат

МО – висота
піраміди

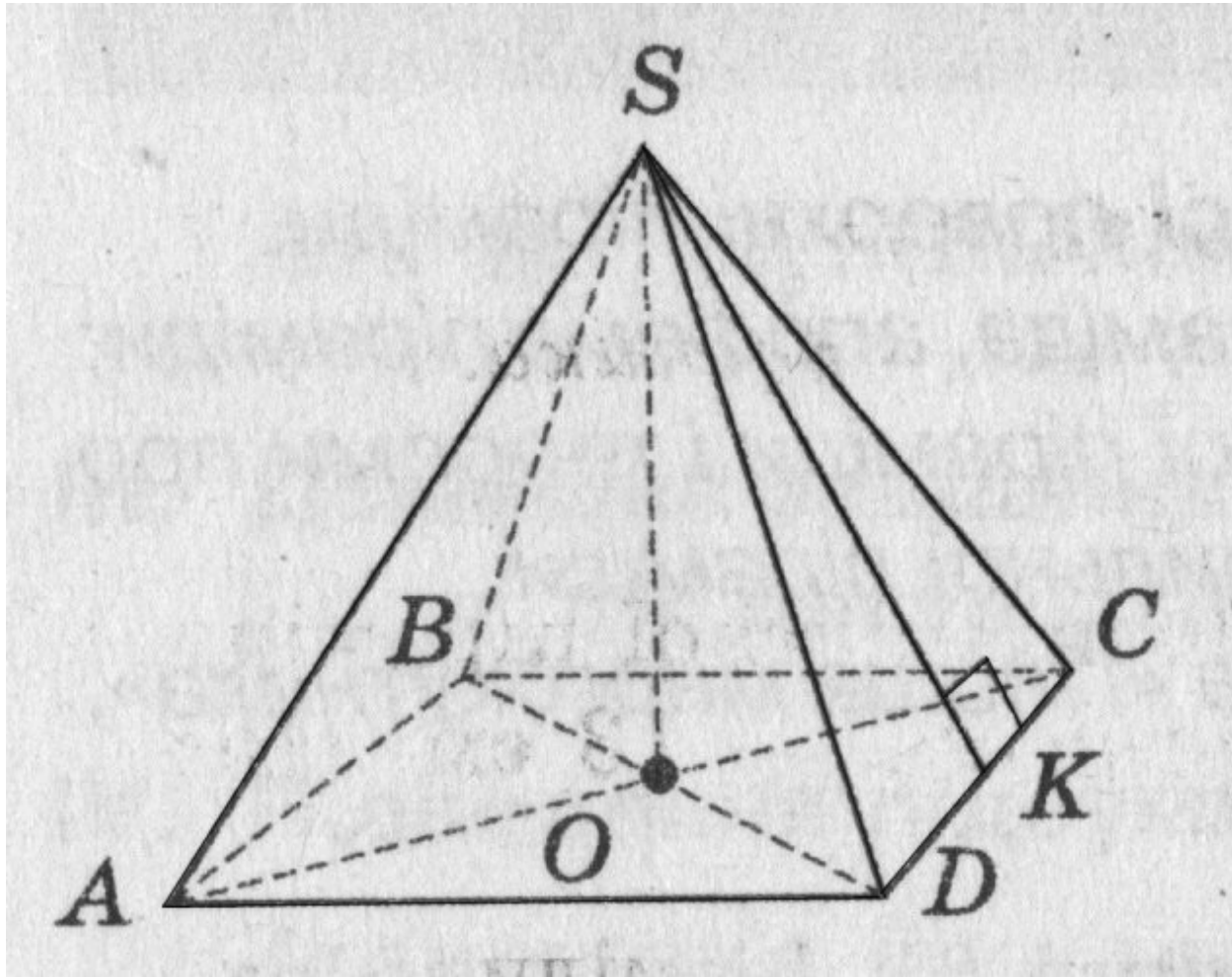
МК - апофема

Правильна шестикутна піраміда

Властивості правильної піраміди

- 1) *Всі бічні ребра рівні, всі ребра при основі рівні;*
- 2) *Всі бічні грані рівні рівнобедрені трикутники;*
- 3) *Всі апофеми рівні;*
- 4) *Двогранні кути при основі рівні;*
- 5) *Двогранні кути при бічних ребрах рівні;*
- 6) *Кожна точка висоти правильної піраміди рівновіддалена від всіх вершин основи;*
- 7) *Кожна точка висоти правильної піраміди рівновіддалена від усіх бічних граней.*

SK – апофема

SO – висота

SKC – бічна
грань

Бічною поверхнею піраміди називається сума площ її бічних граней

$$S_{\text{бп}} = S_{\text{бг}} \cdot n$$

Теорема 23.

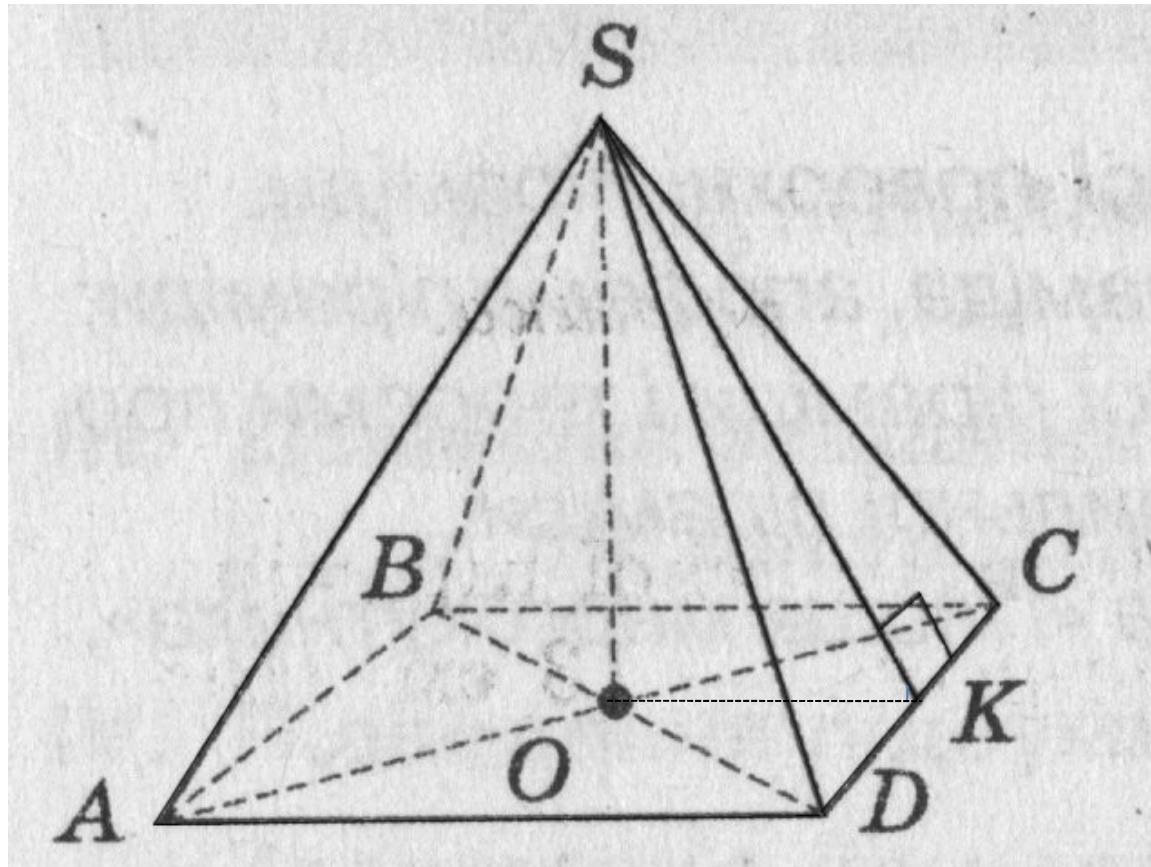
Площа бічної поверхні правильної піраміди дорівнює добутку півпериметра її основи на апофему.

$$S = (P / 2) \cdot L$$

Площа поверхні піраміди дорівнює сумі площі її бічної поверхні та площі основи.

$$S_{\pi} = S + S_{\text{б}}$$

$$S = p \cdot SK$$

$$S = \frac{1}{2}(AB + BC + CD + AD) \cdot SK$$

ПІРАМІДА ХЕОПСА

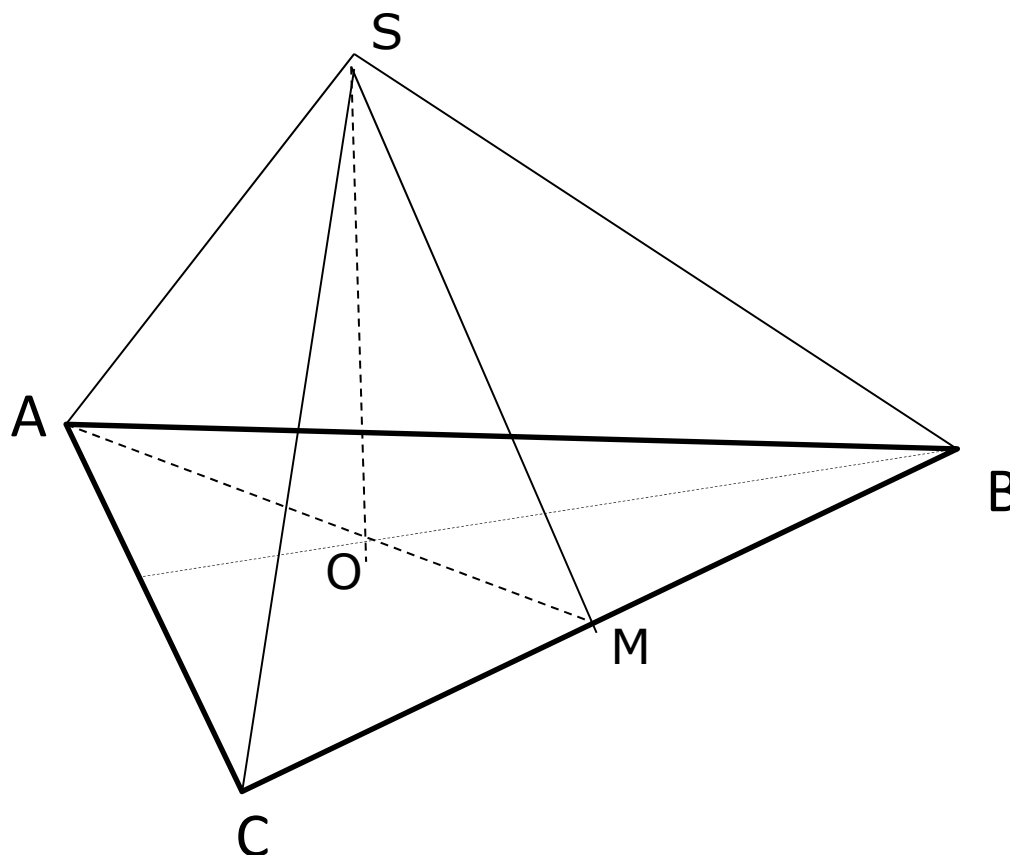
Параметри піраміди: правильна
чотирикутна,

висота (H) – 147 м, сторона основи піраміди –
230-233 м, бічне ребро – 220 м.

Площа бічної поверхні піраміди 5,3 га.

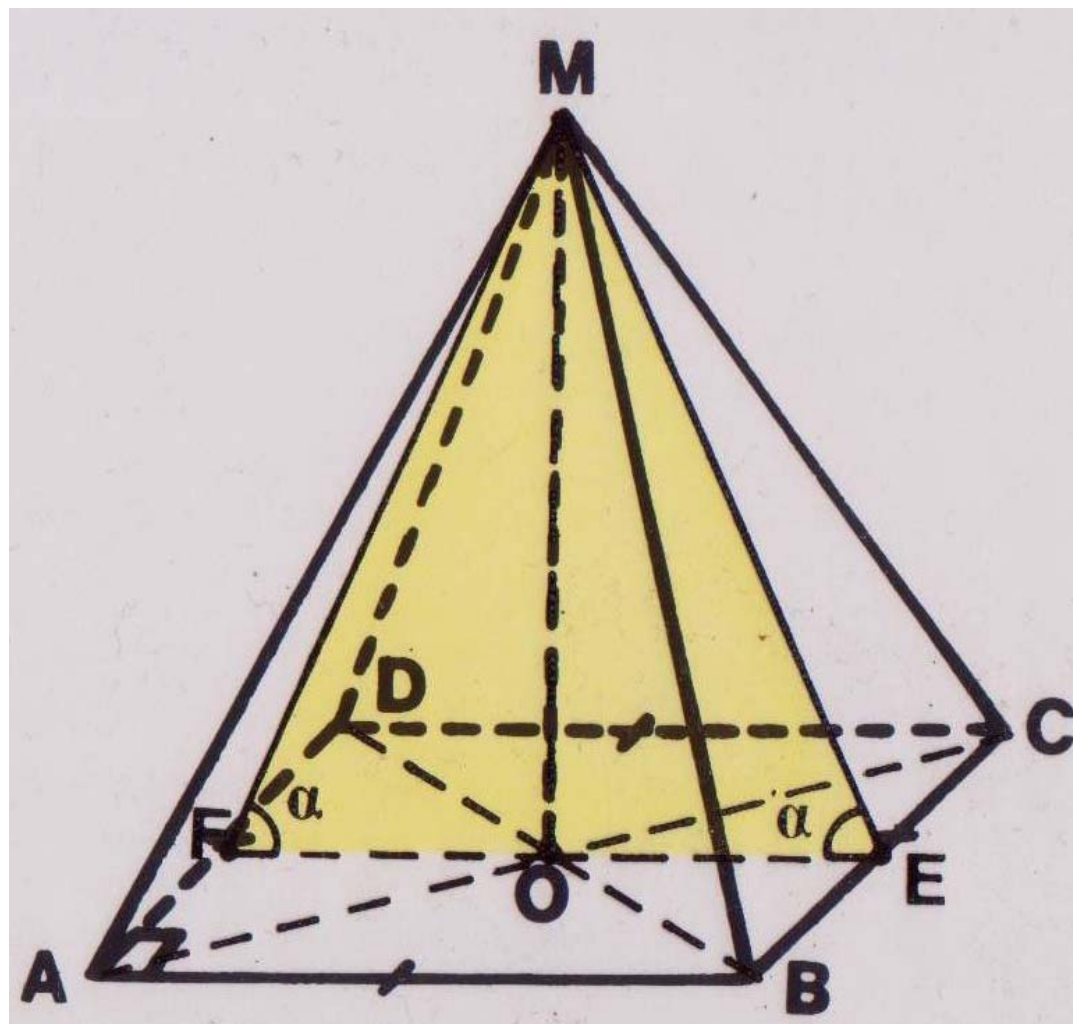
Задача

Знайдіть площу
поверхні
правильної
трикутної
піраміди у якої
сторона основи
дорівнює **10см**,
а апофема – **6см**.

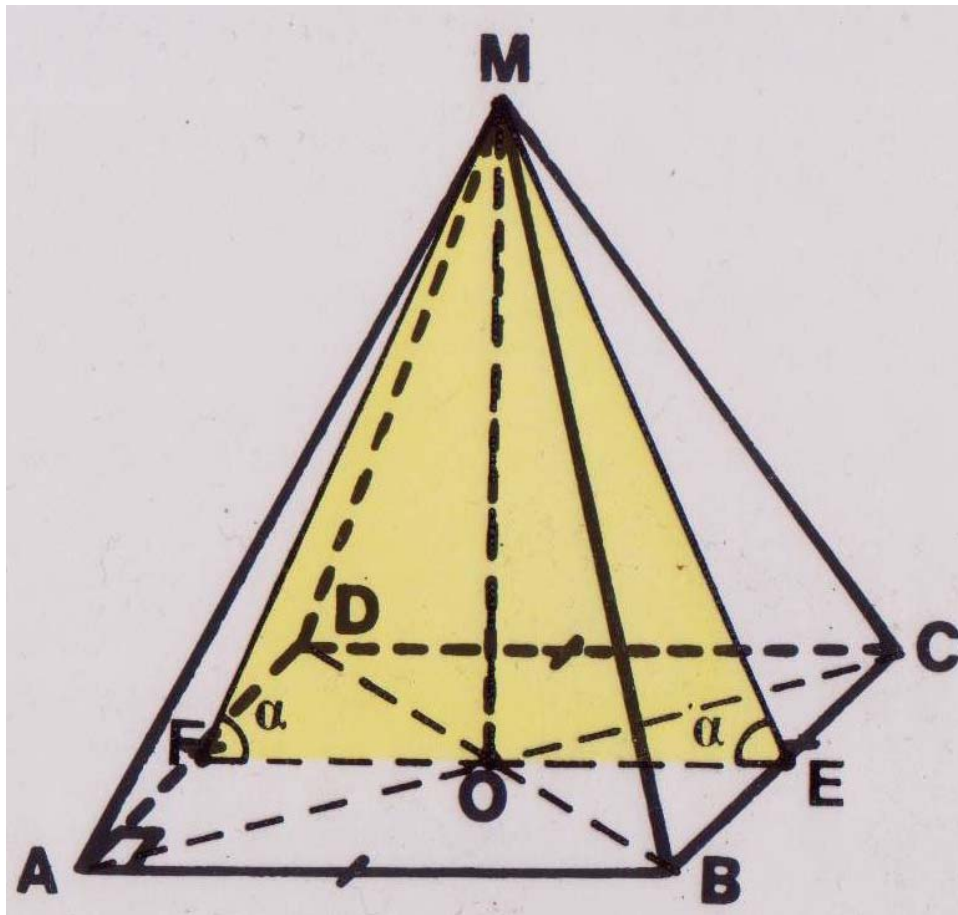

Якщо кожний
двогранний кут
при основі
піраміди
дорівнює α , а
площа її основи
 S_0 , то площа
бічної поверхні:

$$S = S_0 / \cos \alpha$$

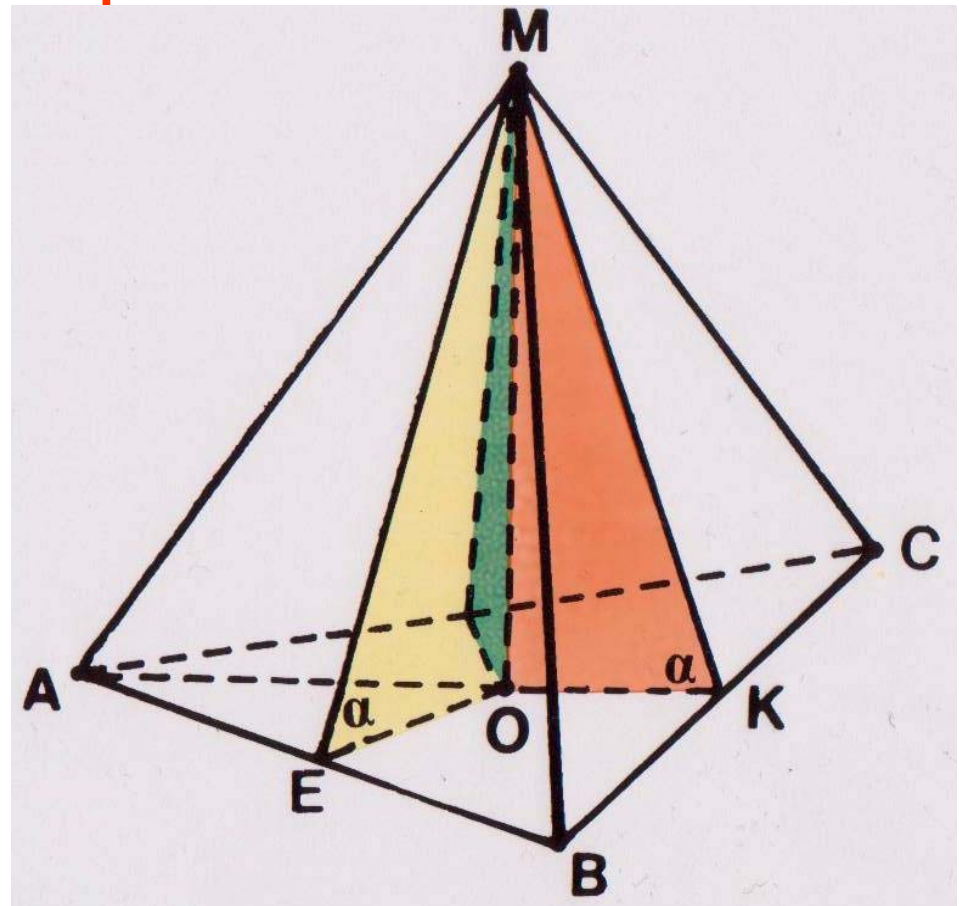
Самостійна робота

I варіант

Дано: $MO = 4\sqrt{3}\text{см}$; $\alpha = 60^\circ$

Знайти: S_6 .

II варіант

Дано: $BC = 4\text{см}$; $\alpha = 60^\circ$

Знайти: S_6 .

Основні формули стосовно піраміди

Назва формули	Формула	Позначення
<i>Площа повної поверхні</i>	$S_{\text{п}} = S + S_{\text{б}}$	S – площа основи; $S_{\text{б}}$ – площа бічної поверхні
<i>Площа бічної поверхні</i>	$S_{\text{б}} = \frac{1}{2} \cdot P \cdot l$ $S_{\text{б}} = S / \cos \alpha$	P – периметр основи; l – апофема; α – двогранний кут при основі

Варіант I

1 Якщо чотирикутна піраміда правильна, то її основою є...

- А) прямокутник; Б) ромб;
В) квадрат; Г) трапеція.

2 У правильній трикутній піраміді сторона основи 2 см, периметр основи дорівнює:

- А) 6 см; Б) 4 см;
В) 8 см; Г) інша відповідь.

3 У правильної чотирикутної піраміди всі бічні грані:

- А) прямокутні трикутники;
Б) різносторонні трикутники;
В) рівнобедрені трикутники;
Г) квадрати.

4 Якщо площа бічної грані правильної шестикутної піраміди 5 см^2 , то площа бічної поверхні дорівнює...

- А) 25 см^2 ; Б) 30 см^2 ;
В) 15 см^2 ; Г) інша відповідь.

Варіант II

1 Якщо піраміда має шість вершин, то вона...

- А) шестикутна; Б) п'ятикутна;
В) чотирикутна; Г) трикутна.

2 У правильній чотирикутній піраміді сторона основи 5 см, апофема 3 см.

Площа бічної грані...

- А) 15 см^2 ; Б) $7,5 \text{ см}^2$;
В) 16 см^2 ; Г) 30 см^2 .

3 У правильної трикутної піраміди $SABC$ в основі лежить трикутник...

- А) прямокутний;
Б) різносторонній;
В) тупокутний;
Г) рівносторонній.

4 Якщо периметр основи правильної трикутної піраміди 12 см, апофема 5 см, то площа бічної поверхні дорівнює...

- А) 30 см^2 ; Б) 60 см^2 ;
В) 17 см^2 ; Г) $8,5 \text{ см}^2$.

Варіант I	Варіант II
<p>1 Якщо чотирикутна піраміда правильна, то її основою є...</p> <p>А) прямокутник; Б) ромб; В) квадрат; Г) трапеція.</p> <p>2 У правильній трикутній піраміді сторона основи 2 см, периметр основи дорівнює:</p> <p>А) 6 см; Б) 4 см; В) 8 см; Г) інша відповідь.</p> <p>3 У правильної чотирикутної піраміди всі бічні грані:</p> <p>А) прямокутні трикутники; Б) різносторонні трикутники; В) рівнобедрені трикутники; Г) квадрати.</p> <p>4 Якщо площа бічної грані правильної шестикутної піраміди 5 см^2, то площа бічної поверхні дорівнює...</p> <p>А) 25 см^2; Б) 30 см^2; В) 15 см^2; Г) інша відповідь.</p>	<p>1 Якщо піраміда має шість вершин, то вона...</p> <p>А) шестикутна; Б) п'ятикутна; В) чотирикутна; Г) трикутна.</p> <p>2 У правильній чотирикутній піраміді сторона основи 5 см, апофема 3 см. Площа бічної грані...</p> <p>А) 15 см^2; Б) $7,5 \text{ см}^2$; В) 16 см^2; Г) 30 см^2.</p> <p>3 У правильної трикутної піраміди $SABC$ в основі лежить трикутник...</p> <p>А) прямокутний; Б) різносторонній; В) тупокутний; Г) рівносторонній.</p> <p>4 Якщо периметр основи правильної трикутної піраміди 12 см, апофема 5 см, то площа бічної поверхні дорівнює...</p> <p>А) 30 см^2; Б) 60 см^2; В) 17 см^2; Г) $8,5 \text{ см}^2$.</p>

<p>1.</p> <p>Діагональ основи правильної чотирикутної піраміди дорівнює m, а двогранний кут при ребрі основи β. Обчислити площу бічної поверхні піраміди.</p>	<p>2.</p> <p>Плоский кут при вершині правильної трикутної піраміди дорівнює 60°, а бічне ребро – 6 см. Знайдіть площу бічної поверхні піраміди.</p>
<p>3.</p> <p>Апофема правильної трикутної піраміди дорівнює 6 см, а радіус кола, вписаного в її основу, дорівнює $\sqrt{3}$ см. Обчисліть бічну поверхню піраміди.</p>	<p>4.</p> <p>Апофема правильної трикутної піраміди дорівнює 6 см, а плоский кут при вершині – 90°. Знайдіть площу бічної поверхні піраміди.</p>

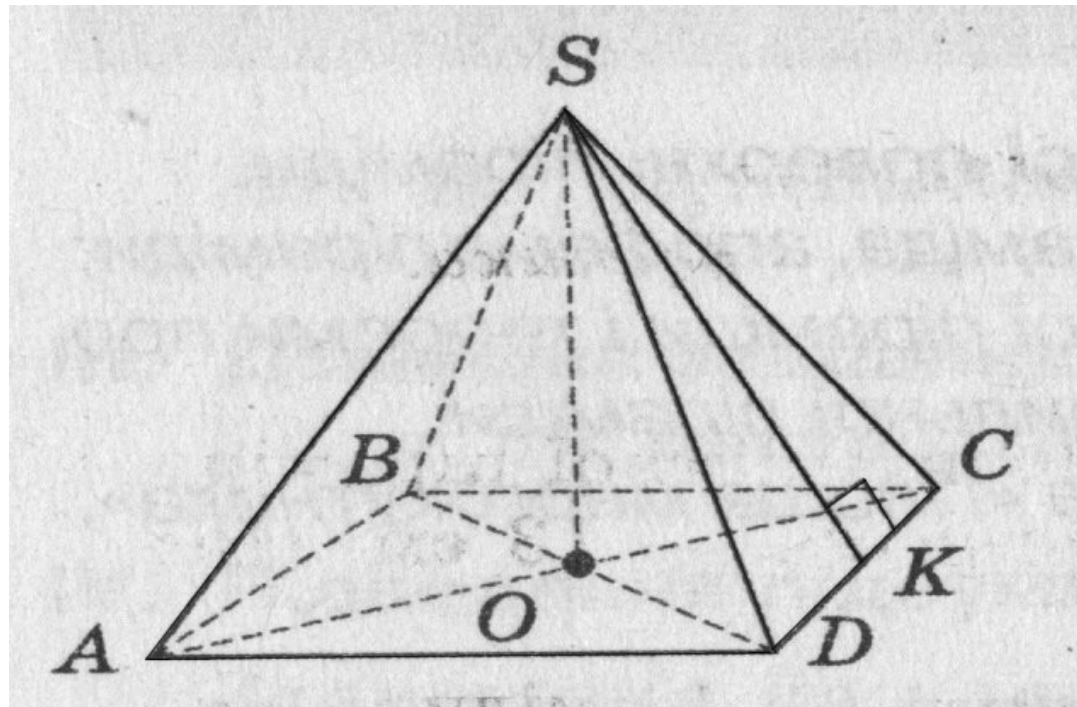
$$27\sqrt{3} \text{ cm}^2$$

$$m^2/2\cos\alpha$$

$$108 \text{ cm}^2$$

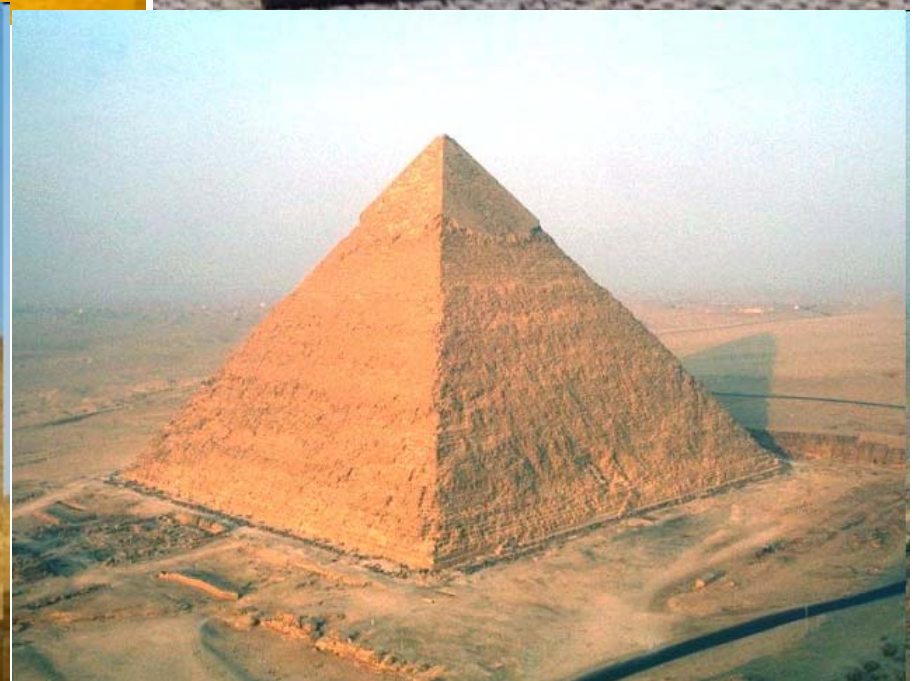
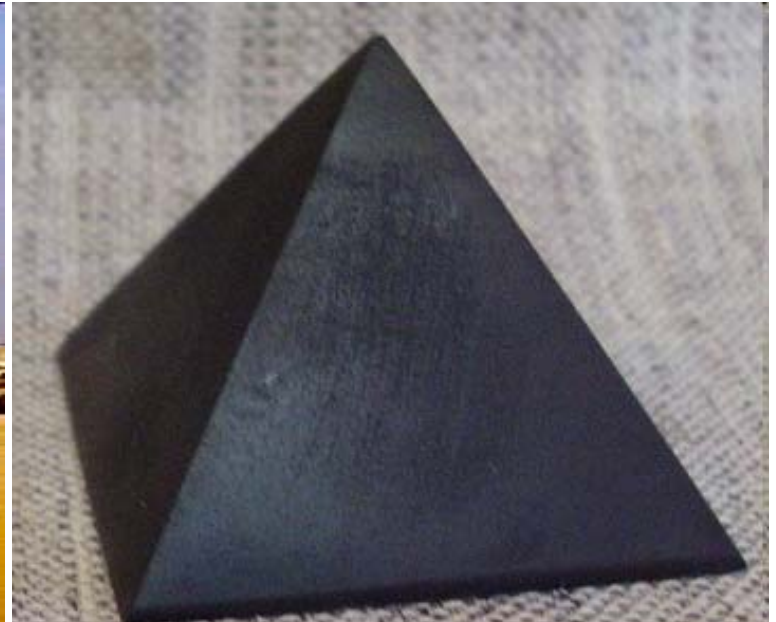
$$54 \text{ cm}^2$$

ЗАДАЧА. Дах будинку має форму правильної чотирикутної піраміди, сторона основи якої 10 м, а бічне ребро 13м. Дах потрібно покрити залізом, розмір листа якого 1х1,5 м, а ціна – 120 грн. за лист. Скільки квадратних метрів покрівельного матеріалу потрібно і яка буде вартість покупки, якщо на з'єднання витрачається 5%?

Піраміди

Домашнє завдання

Вивчити §22,

виконати

№803 (а,б,в)

№805

№829

додатково

№ 840

**Повторення, узагальнення вивченого
ТЕСТУВАННЯ "Перевір себе"**

1. Якщо сторона основи правильної трикутної піраміди дорівнює 3 см, а апофема 1 см, то бічна поверхня піраміди дорівнює:

а) 1 см^2 ; б) 3 см^2 ; в) $1,5 \text{ см}^2$; г) $4,5 \text{ см}^2$.

2. Бічне ребро правильної чотирикутної піраміди дорівнює d , а плоский кут при її вершині β . Визначити сторону основи піраміди.

а) $d \sin \beta/2$; б) $d \cos \beta/2$; в) $2d \sin \beta/2$; г) $2d \tan \beta/2$.

1. Якщо периметр основи правильної чотирикутної піраміди дорівнює 4 см, а апофема – 1 см, то двогранний кут при основі піраміди дорівнює:

а) 30° ; б) 60° ; в) $\arctg 2$; г) $\arctg \frac{1}{2}$.

2. Відстань від центра основи правильної піраміди до бічної грані дорівнює d , бічна грань нахилена до площини основи під кутом φ . Визначити апофему піраміди.

**а) $2d/\sin 2\varphi$; б) $d \sin 2\varphi$; в) $d/\sin^2 \varphi$;
г) $d/\cos^2 \varphi$.**

- Яку фігуру називають пірамідою?
Перерахуйте її елементи.
- Як обчислити бічну поверхню піраміди?
- Як обчислити повну поверхню піраміди?
- Яку піраміду називають правильною?
- Що таке апофема піраміди?

